

Aan de slag met de wooncoöperatie

naar een coöperatieve samenleving

 coplink

15-11-2023

7 Coöperaties dragen bij aan duurzaamheid

1 Het lidmaatschap is open en vrijwillig

6 Coöperaties werken met elkaar samen

2 De leden maken democratisch de dienst uit

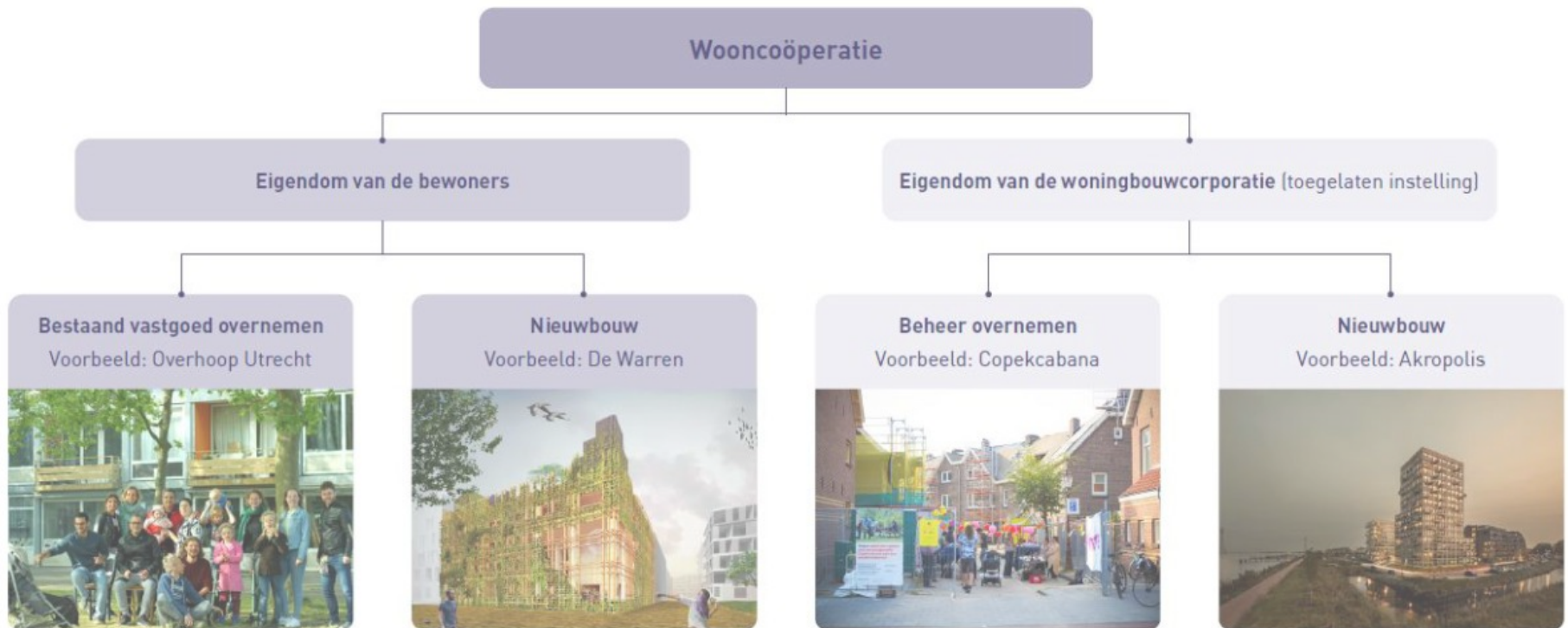
5 Coöperaties doen aan onderwijs en vorming

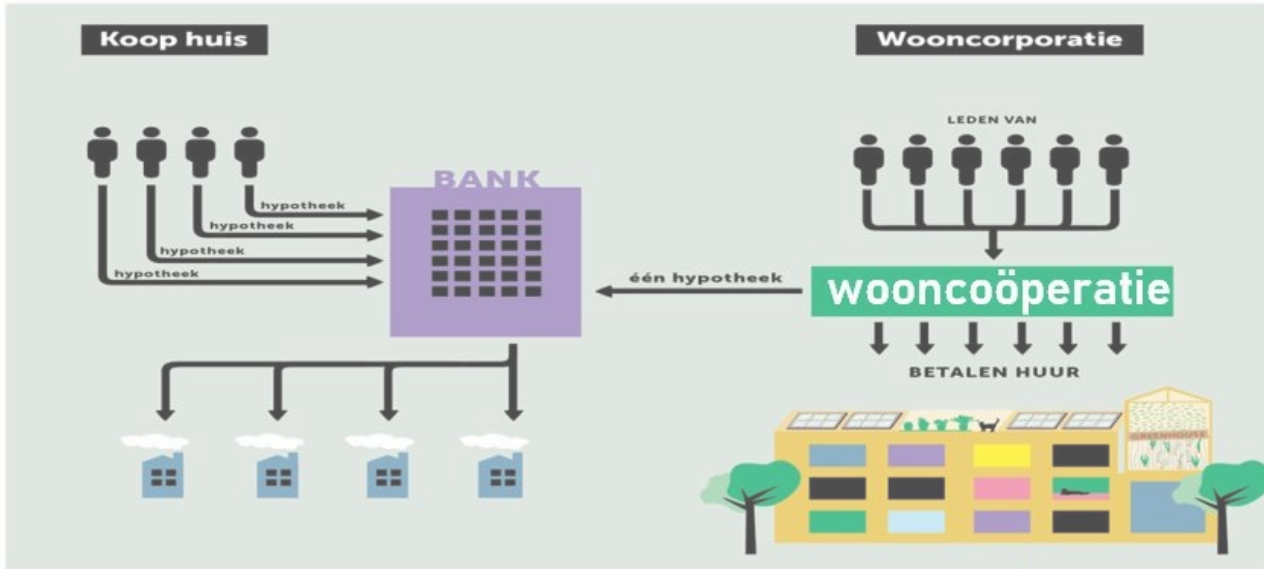
3 De leden nemen financieel deel

4 Coöperaties zijn zelfredzaam en onafhankelijk

cooplink

Wooncoöperatie realisatievormen

Aan de slag met de wooncoöperatie

Intern

1. Visie

2. Groep

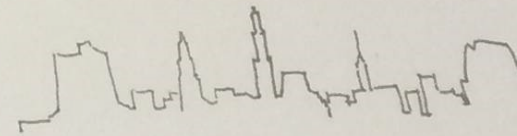
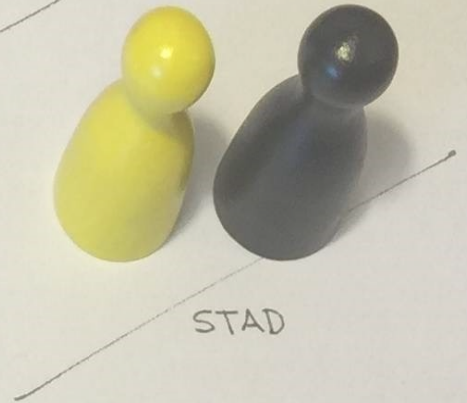
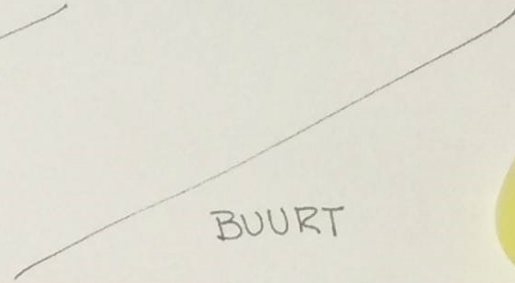
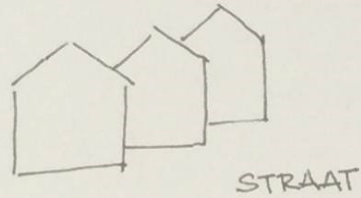
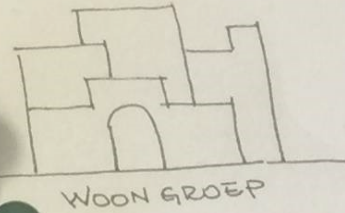
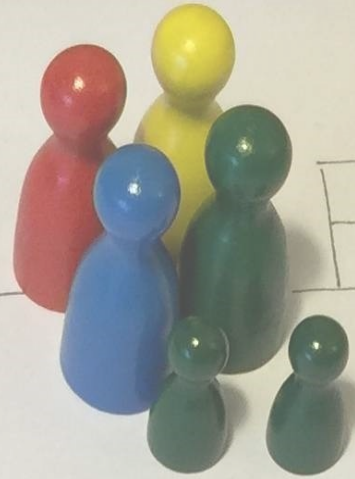
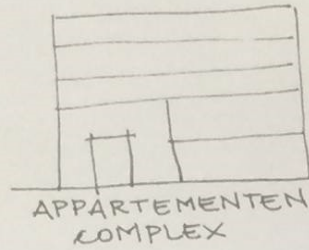
3. Programma van eisen

4. Organisatie en
besluitvorming

Extern

5. Financiële
businesscase

6. Partnerrelaties

- Ik, en mensen zoals ik
- Vreemde vogels
- Studenten
- Stokoud
- Jongvolwassenen + PIEPKLEIN

Waardenverzameling (intern)

Aanzien	Bevlogen	Gedreven	Kameraadschappelijk	Saamhorig	Verdraagzaam
Actief	Bondig	Geduldig	Kennis	Schoonheid	Vernieuwing
Afwisseling	Buigzaam	Geestig	Kwaliteit	Snelheid	Verrassing
Alledaagsheid	Burgerschap	Geestdriftig	Liefdevol	Sober	Vertrouwen
Anoniem	Controle	Geleidelijk	Loyaal	Solidair	Verstandig
Assertief	Correct	Gelijkwaardig	Medemenselijk	Spontaan	Verwondering
Avontuurlijk	Creatief	Gelukkig	Menselijk	Sportief	Vriendschappelijk
Bedachtzaam	Daadkrachtig	Gematigd	Nieuwsgierig	Stabiliteit	Vrijheid
Bedreven	Deskundig	Gemeenschappelijk	Onafhankelijk	Structuur	Vrolijk
Bedrijvig	Dienstbaar	Genegenheid	Ondernemend	Tevreden	Waardering
Begripvol	Discipline	Genereus	Onpartijdig	Toegankelijk	Zachtheid
Behoedzaam	Dynamisch	Gevoelig	Ontplooiing	Toewijding	Zachtmoedig
Behulpzaam	Eenvoudig	Gezellig	Ontspanning	Tolerantie	Zakelijk
Beleving	Eerlijk	Gezond	Optimistisch	Transparant	Zekerheid
Bereidheid	Effectief	Goedkeuring	Ordentelijk	Trouw	Zelfbeheersing
Beschaafd	Efficiënt	Harmonieus	Participatief	Vakmanschap	Zelfbewustzijn
Betekenisvol	Empathisch	Hartstochtig	Prestatiegericht	Veelzijdig	Zelfcontrole
Betrokken	Engagement	Humoristisch	Privacy	Veilig	Zelfontplooiing
Betrouwbaar	Enthousiast	Idealistisch	Respectvol	Verantwoordelijk	Zelfstandig
Bijdrage	Fatsoenlijk	Innovatief	Ruimdenkend	Verandering	
Blijdschap	Flexibel	Integer	Rust	Verbazing	
Betekenisvol	Gastvrij	Kalm	Samenwerking	Verbinding	

Kernwaarden (extern)

Autonoom

Betaalbaarheid

Betrokkenheid

Burenhulp

Creativiteit

Ecologisch

Educatief

Experimenteel

Gemeenschappelijk

Gezond

Holistisch

Innovatief

Kunstzinnig

Meergeneratie

Multi-cultureel

Ondernemend

Opvang(kwetsbare groepen)

Open

Politiek

Privacy

Religieus

Sociaal

Spiritueel

Stilte

Vrije liefde

Zelfvoorzienend

Zorg voor elkaar

Hulpvragen visie

- Waarom is het project nu van belang?
- Welk probleem wordt ermee opgelost?
- Wat maakt het project bijzonder?
- Waarmee krijg je andere partijen enthousiast?
- Wanneer is het geslaagd en wanneer niet?
- Wat is er al (en kun je kopiëren) en wat niet?

Aan de slag met de wooncoöperatie

Intern

1. Visie
2. Groep
3. Programma van eisen
4. Organisatie en besluitvorming

Extern

5. Financiële businesscase
6. Partnerrelaties

Groepssamenstelling

1. Groepsprofiel
2. Bewonersprofiel
3. Aannameprocedure
4. Toekomstscenario's

Groepsprofiel

1. Groepsgrootte
2. Leeftijdsopbouw
3. Geslacht
4. Huishoudsamenstelling
5. Gezondheid
6. Inkomen
7. Achtergrond
8. Overige
9. Competenties / teamrollen
10. Juridische entiteit

Teamrollen

	Denken	Streven	Doen	Zorgen
Naam #1				
Naam #2				
Naam #3				
Naam #4				
Naam #5				
Naam #6				
Naam #7	Denken: je bent analytisch, kritisch, weloverwogen			
Naam #8	Streven: je bent gepassioneerd, doelgericht, visionair			
	Doen: je bent een organisator, een netwerker, een aanpakker			
	Zorgen: je bent helpend, een groepswerker, perfectionistisch, afmakend			

Geef de cijfers 1, 2, 3, 4 in de volgorde die jij bij jezelf vindt passen.

1 is het minst, 4 is het meest van toepassing op jou.

Team

Als je bij een gerealiseerd woonproject gaat kijken, waar let je dan het meeste op?

- A. Hoeveel m² hebben de woningen en wat is de huurprijs?
- B. Wie wonen hier?
- C. Wat hebben ze gedaan om dit te realiseren?
- D. Of er nog knappe mannen M/V zijn
- E. Wat voor verwarmingssysteem ze hebben
- F. Of ik nog ergens bij kan helpen

Team

Tijdens een vergadering vraag jij je af...

- A. Hoe we dit makkelijker digitaal kunnen doen
- B. Hoe iedereen enthousiast en betrokken blijft
- C. Hoe we niet afdwalen en wel aan ons doel vasthouden
- D. Wat verder zich nog niemand heeft afgevraagd
- E. Hoe ik meer over het onderwerp kan uitzoeken
- F. Wie de afwas eigenlijk doet

Aannameprocedure

1. Wervingskanalen kiezen
2. Adverteren
3. Ontvangst kandidaat-bewoners
4. Longlist / toetsing
5. Kennismaking / shortlist
6. Toetsing / lidmaatschap
7. Aspirant-status
8. Wachtlijstbeheer
9. Betrokkenheid aspiranten
10. Toewijzingsbesluit

Aan de slag met de wooncoöperatie

Intern

1. Visie
2. Groep
- 3. Programma van eisen**
4. Organisatie en besluitvorming

Extern

5. Financiële businesscase
6. Partnerrelaties

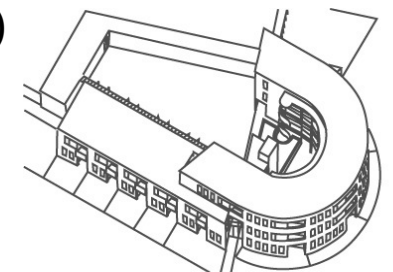
Programma van eisen

aantal	omschrijving	opp	voorzieningen	opmerkingen
1	D1 gezinswoning, middel			
1	slaapkamer 1	0		grondgebonden ja
2	slaapkamer 2	0		factor BVO/GBO 1,2
3	slaapkamer 3	0		BVO totaal 0
4	slaapkamer 4	0		kavelgrootte 146
5	slaapkamer 5	0		
6	woonkamer	0		
7	keuken	0		
8	badkamer	0		
9	toilet	0		
10	opslag	0		
11	gang	0		
Totaal per eenheid		0		
Totaal oppervlakte GBO		0		

- Woningtypen en aantal
- Oppervlaktes bewoond
- Functies en oppervlaktes gemeenschappelijk
- Verkeersruimte (gangen, entree)
- Buitenruimte

- Technische eisen
- Milieueisen
- Locatie-eisen

Programma van eisen

Checklist

1. Locatiekeuze / regio
2. Omgevingsfactoren: OV, winkels, scholen, bos, water, woonwijken, bedrijvigheid
3. Aantal en type woningen
4. Aantal en benaming werkruimten
5. Aantal en type gemeenschappelijke ruimten
6. Gestapeld c.q. grondgebonden
7. Hoeveelheid buitenruimte
8. Moodboard: uitstraling van het project
9. Materiaalkeuzes basis en afwerking
10. Installatiekeuzes: ventilatie, verwarming, elektra, water, riool, ...
11. Energieconcept
12. Ruimterelaties
13. Verkaveling: bv. hofje <> open
14. Specifieke eisen/wensen, zoals: toegankelijkheid (deurbreedtes, liften, hellingbanen, hoogte), geluid, licht, ontsluiting/bereikbaarheid, ...

Aan de slag met de wooncoöperatie

Intern

1. Visie
2. Groep
3. Programma van eisen
- 4. Organisatie en besluitvorming**

Extern

5. Financiële businesscase
6. Partnerrelaties

Organisatie

1. Bestuur (of anderszins)
2. Toezicht
3. Verbinding met partners
4. Werkgroepen
5. Taken, verantwoordelijkheden en mandaten
6. Vergaderen, terugkoppeling, (interne) communicatie
7. Vastlegging

Besluitvorming

- **Meerderheid van stemmen**
  1. **Consensus: iedereen is vóór**
  2. **Consent: geen overwegend bezwaar**
    - A. **Gedragen besluitvorming**
    - B. **Deep democracy**
    - C. **BOB-methode**
    - D. **Sociocratische kringmethode**
    - E. **Holocratie**
    - F. **Dragon dreaming**

Aan de slag met de wooncoöperatie

Intern

1. Visie
2. Groep
3. Programma van eisen
4. Organisatie en besluitvorming

Extern

- 5. Financiële businesscase**
6. Partnerrelaties

Marketing Overview

Product Category	2013	2014	2015	2016	2017
General tools	+600.82	-13.9	+100.81	+7207.75	+80.82
Health & Medical	-82.84	+82.84	+239.74	-239.00	-13.9
Art Supply	+609.02	+920.82	+82.84	+239.74	+82.84
Kids & Baby	-609.02	+7207.75	+609.02	-13.9	+609.02
Kitchen wear	-239.00	-239.00	+7207.75	+82.84	-239.00
Fashion	-797.75	+609.02	-13.9	+920.82	+7207.75
Furniture	+239.74	-239.74	-239.00	+609.02	+239.74

Growth Percentage

Profit per year of each product. Update on October 2014

Financiële businesscase

Businesscase als fundament voor financiering

Exploitatieopzet o.b.v. kasstromen

- Baten: Verhuur aan de eigen leden
Verhuur aan derden
Overige baten
- Lasten: Gemeentelijke belastingen eigenaar en gebruiker
Waterschap (watersysteemheffing)
Opstalverzekering
Administratiekosten
Bankkosten
Leegstandsreservering
Onderhoud (dagelijks en planmatig)
- Baten minus Lasten = Kasstroomresultaat (excl. financieringslasten)

Financiële businesscase

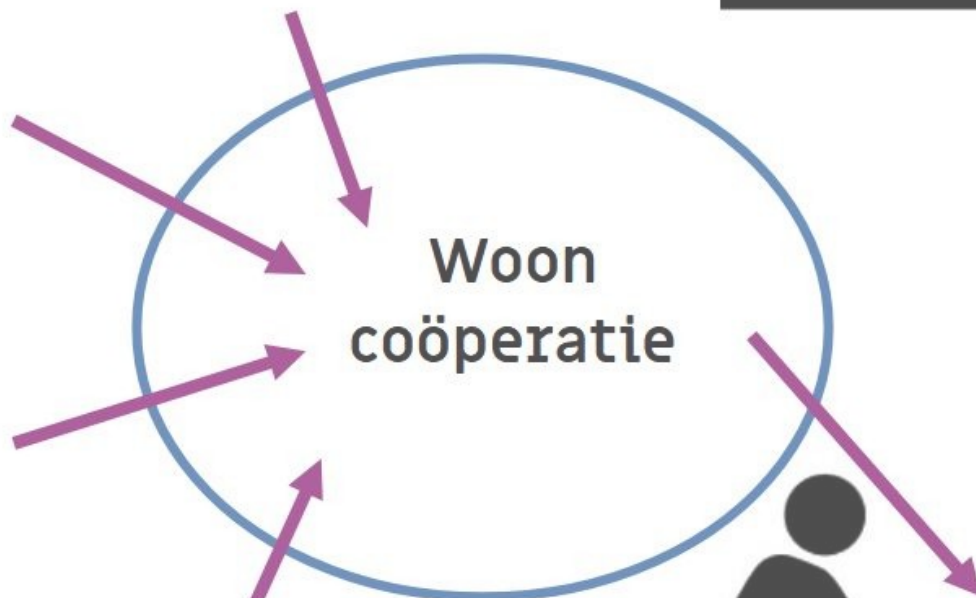
De investeringsopzet

KOSTEN	
Verweringskosten	
Aankoop grond	
Aankoop object	
Verweringskosten	
Boekwaarde bestaande opstallen	
Planschadeposten	
Stedenbouwkundige plankosten	
Kosten marktonderzoek	
Overige verweringskosten	
Sub-totaal	
Bouwrijp maken	
Slopen bestaande opstallen	
Archeologie	
Bodemsanering	
Bouwrijp maken	
Woonrijp maken	
Plankosten gemeente	
Overige grondkosten	
Sub-totaal	
Ontwerp en realisatie	
Aannemer ('s)	
Loon-/prijsstijgingen	
Onvoorzien/m&m-werk	
Architect	
Constructeur	
Instal./bouwfysisch adviseur	
Landschapsarchitect	

Bouwkosteskundige	
Onderzoek grond, lucht, geluid	
Juridisch advies	
Fiscaal advies	
Overige adviseurs	
Projectman./directievoer./toezicht	
Verschotten algemeen	
Sub-totaal	
Bijkomende kosten	
Leges	
Aansluitkosten nutsvoorzieningen	
Bijdrage derden/subsidie	
Administratie/verzekering	
Risico projectontwikkeling	
Promotiekosten	
Verkoopkosten	
Marketingkosten verhuur	
Sociaal plan	
Overige bijkomende kosten	
Prospectkosten	
Sub-totaal	
Rentekosten	
Rentekosten tijdens de bouw	
Terug te vorderen BTW	
Sub-totaal	
Totaal excl. BTW	
Totaal incl. 21% BTW	

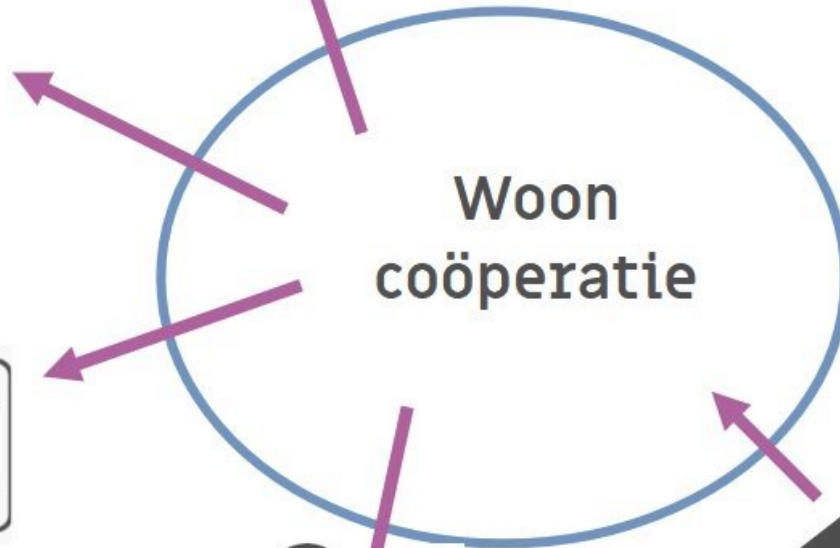
SVn
Stimuleringsfonds
Volkshuisvesting

cooplink

SVn
Stimuleringsfonds
Volkshuisvesting

Financiële businesscase

Hulpmiddel: MJOP

Code	Element	Handeling	Hvh	Ehd	Norm	Cyclus	Startjaar	2021	2022
Alles									
	Nalopen huisinstallatie/lichtnet	Nalopen huisinstallatie op voorkomende gebreken	48,00	m2	€ 363,00	10	2031	€ 0	€ 0
								€ 0	€ 0
16	Funderingsconstructies								
1610	Fundering beton	Vervangen Fundering beton	1,00	pst	€ 0,00	0	2051	€ 0	€ 0
								€ 0	€ 0
21	Buitenwanden								
2110	Gevelconstructie metselw erk	Vervangen metselw erk	1116,00	m2	€ 188,90	0	2051	€ 0	€ 0
2110	Gevelconstructie metselw erk	Hydrofoberen / impregneren metselw erk	1116,00	m2	€ 12,54	12	2033	€ 0	€ 0
2110	Gevelconstructie metselw erk	Reinigen metselw erk	1116,00	m2	€ 7,10	3	2024	€ 0	€ 0
2110	Dilatatievoeg kit op rugvulling	Vervangen dilatatie kitvoeg op rugvulling	61,00	m1	€ 27,70	12	2033	€ 0	€ 0
								€ 0	€ 0
23	Vloeren								
2323	Galerijconstructie staal	Vervangen stalen galerijconstructie	1,00	m2	€ 165,38	48	2065	€ 0	€ 0
								€ 0	€ 0
24	Trappen en hellingen								
2410	Binnentrappen hout	Vervangen binnentrap hout	0,00	st	€ 2.129,49	30	2051	€ 0	€ 0
2410	Binnentrappen hout	Vervangen vloerafwerking linoleum	45,00	m2	€ 41,81	18	2039	€ 0	€ 0
								€ 0	€ 0

Financiële businesscase

Hulpmiddel: rekeninstrument

finance ideas

Project

Input

Algemeen
 Naam complex
 Startjaar exploitatie
 Bouwjaar
 Type woningen
 Gemeente

	< liberalisatiegrens	> liberalisatiegrens
Aantal verhuurde woningen	0	0
Aantal onverhuurde woningen	0	0
Totaal aantal woningen	0	0
Gemiddeld oppervlakte per woning m2 GBO	0	0
WOZ-waarde	€0	€0
Mutatiegraad	0%	0%
Achterstallig onderhoud meegenomen in WOZ-waarde?		
WOZ-waardering bij wegwerken achterstallig onderhoud	6%	6%
Gemiddeld E-label na renovatie		onbekend

Woonlasten
 Huurobrengst per woning per maand €0 €0
 Energierekening per woning per maand (na renovatie) N/B €0

Jaarlijkse lasten
 Planmatig onderhoud (niet achterstallig) €0 €0
 Dagelijks onderhoud €0 €0
 Mutatieonderhoud €0 €0
 Beheerlasten coöperatie per woning €0 €0
 Besparing op jaarlijkse lasten dankzij inzet deelnemers 0%
 Verhuurderheffing Nee

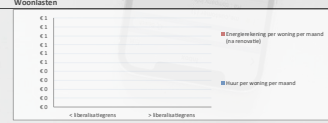
Marktwaarde
 Taxatierapport met marktwaarde beschikbaar
 Leegwaarde per woning in opgeknapte staat €0 €0
 Marktwaarde na eerste verhuur per woning in opgeknapte staat €0 €0
 Marktwaarde in verhuurde staat als % van de leegwaarde 75% 75%

Initiele investering
 Aanschafprijs per woning €0 €0
 Totaal aanschaf €0 €0
 Renovatiekosten per woning (getaxeerd) €0 €0

Financiering
 Inbreng eigen vermogen €0
 Totaal inbreng eigen vermogen €0
 Vreemd vermogen N/B
 Type lening
 Opslag rente vreemd vermogen (%)

	2016	2017	2018 en verder
Rente vreemd vermogen	0,3%	0,5%	1,0%
Rente liquide middelen	-0,2%	-0,2%	0,0%

Woonlasten

Marktwaarde in opgeknapte staat	Totaal	Per woning
Totaal	€0	€0
< Liberalisatiegrens	€0	€0
> Liberalisatiegrens	€0	€0

Minimale aanschafprijs

	Totaal	Per woning
Totaal	€0	€0
< Liberalisatiegrens	€0	€0
> Liberalisatiegrens	€0	€0

Investering

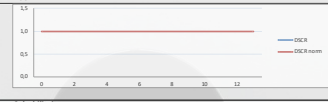

Gemiddeld rendement eigen vermogen eerste 10 jaar N/B

ICR

DSCR

Solvabiliteit

Loan-to-Value

Aan de slag met de wooncoöperatie

Intern

1. Visie

2. Groep

3. Programma van eisen

4. Organisatie en
besluitvorming

Extern

5. Financiële
businesscase

6. Partnerrelaties

Externe relaties

Gemeenten

Bestuurlijk + politiek + ambtelijk

Cooplink: leidraad voor gemeenten (28 juni 2022)

Woningcorporaties

Verwachtingen (corporaties zijn behoudend en risicomijdend)

Mogelijkheden (wettelijke beperkingen en eigen beleid)

Kennis en inzicht in de sector is belangrijk

Fondsen, subsidies

<https://www.cooplink.nl/kennis/financien/subsidies>

KDS Subsidies 9 maart 2022

KDS Eigen inleg 19 oktober 2022

KDS De Vrijcoop constructie 9 februari 2022

KDS Collectieve financiering 27 januari en 27 oktober 2021